

Nogle Studenterbreve, sendte fra Kjøbenhavn til Christiania 1817—1820.

Meddelte af L. Daae,

I Aaret 1816 dimitteredes fra Herlufsholms Skole en ung Nordmand, Gabriel Kirsebom *Kielland* fra Stavanger. Paa Grund af Rigernes Adskillelse forlod han kort efter Danmark for at søge sin Fremtid i Fødelandet, hvor han blev en høitaget Geistlig. (Død 1854, som Sognepræst til Lyngdal i Christiansands Stift, see Halvorsens Norske Forf. Lexicon¹).

I de første Aar vedligeholdte han Brevvexling dels med sin saare kjære Lærer, den senere Biskop i Aalborg N. Fogtmann, dels med et Par Skolekammerater fra Herlufsholm.

Den ene af disse var en norsk Præstesøn Michael Heggelund *Kildal Lund*, dimitteret 1814. Denne havde stor Lyst til at vende hjem til Norge, men saa ingen Udsigt til at kunne slaa sig igjennem ved Christiania Universitet, forblev derfor i Danmark, hvor han snart blev Compagnichirurg og siden efter langt om længe (1830) at have faaet chirurgisk Examen blev Læge ved 1ste Jægercorps († 1859, see Leth og Wad, Efterretninger om Dimitterede fra Herlufsholm S. 177). Den anden danske Brevskriver var Knud Christian Nielsen, dimitteret 1818, der tilsidst blev Rector ved den „videnskabelige Realskole“ i Aarhus og døde 1872. Han studerede i nogle Aar Theologi²).

Disse Herlovianeres Breve ere stillede til min Raadighed af Sognepræst Kiellands Søn, Udskiftningsformand, Cand. phil. Hjalmar Kielland. Jeg har afskrevet de Dele deraf, som forekom mig at være af nogen tidsbilledlig Interesse. Kun ganske faa Anmærkninger ere tilføiede.

I.

Lund til Kielland.

Af Modtageren paategnet: „Kbhvn., sidst i August 1817.“

— — Professor Hansteen er nu i Kbhvn., han reiser paa Mandag og med ham agter jeg at sende Dig disse Linier. Jeg talede nogle faa Ord med ham og Frue³) igaar. Hvorledes synes Du om ham? Hvorledes er han afholdt ved Universitetet eller blandt Studenterne? Jeg har hørt, at han skulde være for streng og for meget ville agere Hovmester. — — For Selskabet

¹) Især vil han dog være bekendt fra hans aandfulde Hustru, Fru Gustava Kiellands, f. Bloms „Erindringer fra mit Liv“, der ere udkomne i Christiania i hele tre Oplag og i sit Slags indtage en høi Piads i den norske Memoirelitteratur.

²) Kiellands og Rector Niensens Ungdomsvenskab omtales ogsaa i Christine Daugaards Skrift: „Biskop Daugaard, en Mindebog“, I. S. 160.

³) Denne, en Datter af Prof. Borch i Sorø, var beslægtet med Brevskriveren.

Clio¹⁾ har jeg endnu den Ære at være Directeur. Vi har nu fra Flyttedagen af et meget smukt og bekvemt Locale bestaaende af 4 Værelser, nu omtrent 75 kan komme hver Dag sammen og til hver Tid paa Dagen. Det Økonomiske besørger af en Vert, som tillige har Opsyn med Bibliotheket og Læsesalen. Over Trediedelen af Medlemmerne ere Nordmænd og Conversationen, hvortil er en egen rummelig Sal, er meget fri, munter og behagelig. Indtrædelsespenge i Selskabet er 5 Rbdl., den aarlige Contingent 12 Rbdl. Vi tale tit om det gamle Norge og vore kjære, flinke Landsmænd og kvæge os ved at minde hinanden om vore svundne Barndoms- og Ynglingsglæder, Commissionair-Hvervet skulde bestaa i at nedsende saa tidt, som muligt, hvad nyt, der maatte udkomme af Bøger og Smaapjecer, og maaskee vilde Du for Clios Skyld paatage Dig det. Formedelst Hielms Uefterrettelighed forlode vi ham og tog Hartmann²⁾, som ikke er bedre. — —

I en saa stor By, som Kbhvn., indtræffer da ikke sjelden noget nyt. Saaledes maatte for kort Tid siden, da Orlogsskibet Danmark løb af Stabelen, hvorved jeg ogsaa var tilstede, nogle Mennesker lade Livet, da en Del af Rækværket paa Broen fra Nyholm til Toldboden gik itu, og en hel Skare Mennesker paa det Strøg styrtede i Vandet. Jeg var ikke langt fra. Det var et fælt Syn at see Børn og voxne Mennesker af begge Kjøen, synkefærdige, kjæmpende med Bølgerne og Døden raabe om Hjelp. Da jeg ikke kan svømme, maatte jeg holde mig paa det Tørre, men hjalp til saameget, som muligt, med at trække dem op, som blev hjergede til Broen. Mange blev halvdøde slæbte hen til Hospitaler og Redningsanstalter, hvor næsten alle kom til Livet, men nogle bleve først fundne Dagen efter. Aarsagen til

¹⁾ Om dette Selskab see „Redacteur A. P. Liunges Optegnelser“, meddelte i Personalhistorisk Tidsskrift 4 R. I. S. 242 f. samt (Dansk) Hist. Tidsskrift 6. R. IV. S. 563 f. Selskabet, der afgav et Samlingssted bl. A. for i Kjøbenhavn tilbageblevne Nordmænd og tildels ogsaa for politisk misfornøiede Danske, tør oprindelig have været en Fortsættelse af den i 1814 kort efter Kielerfreden stiftede, men efter ganske kort Tids Forløb ophævede Nordmandsforening, om hvilken see H. Wergelands „Norges Constitutions-Historie“.

²⁾ Boghandler i Christiania.

at Rækværket gik itu, var uden Tvivl Prinds Ferdinand, thi han passerede med sit Slæng Broen og, da Folk, hvoraf de Fleste paa det Sted var Matroser, saa ham, bleve de rent splittergale til at trykke paa hinanden, og jeg tror vist ikke, det var saa langt fra, at Hs. Høihed havde druknet med.

— — Hvorledes gaar det med den dyriske Magnetisme deroppe? Bliver den anvendt og med Held? Veed Du, om de høie Læger og Professorer deroppe ere pro eller contra? Her-nede har den gjort megen Nytte, da adskillige ere blevne helbredede ved den. Jeg har havt en Patient, som jeg havde overordenlig Held med paa et Uheld nær.

Lund til Kielland.

(Udateret).

Indlagt sender jeg Dig Kritiken af Øhlenschlägers Reise¹⁾ af en, jeg tror Krigsraad Schjørring. Medfølgende Theses af Dr. Dampe kunde maaskee more Dig at gjennemlæse. Der blev disputeret over dem i Læseselskabet Clio, som nu kommer sig fortræffeligt. Dampe som Præses holdt først en sædelig skøn Tale i Anledning af Selvmord, hvorefter Disputatsen begyndte. Opponenterne vare Hr. Secretair Gudenrath, (som Du formodentlig kjender af Navn, maaskee vor første Latiner, ældst Lærer i Lovkyndigheden og udmærket Jurist og en særdeles flink og vakker Mand, som nogle altfor frie Ytringer i forrige Tider mod gammel Slendrian, Uskikke af de Store, især Ørsted, som er hans Uven, ikke har bragt det videre), Professor Nyerup, Overauditeur Fleischer (som Du maaskee kjender, en Nordmand, han er i disse Dage befordret til Byskriver i Aarhus), Cand. theol. Gad. Disputeringen holdt først op, da Kl. var 11 om Aftenen, fortsættes formodentlig en anden Gang. Etatsraad Prams Fødselsdag blev høitideligholdt i Clio den 4 Sept. Først gav Pram selv et videnskabeligt Foredrag, hvorover der senere hen skal disputeres, derpaa betraadte Dr. jur. Jens Kragh Høst Kathedret og holdt en overordentlig nydelig Tale, hvori han skildrede Prams Fortjenester og Værd som Digter og Menneske. Herpaa satte man

¹⁾ En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem. 1—2. Kbh. 1817—18.

sig tilbords. Under Maaltidet bleve Sange af Professorerne Finn Magnussen og Nyerup og Copiist Liunge afsungne. Et passende og net Transparent i Baggrunden af Salen. Personalet bestod af nogle og halvtredsindstyve.

Stiftets høie Øvrighed, Stiftamtmanden Bülow og Biskop Münter, som har saa uhyre Indtægter, have en svær Kasse-mangel, thi man tør vel ikke sige, at de have spillet Fallit, uagtet Mange ere uforskammede nok dertil. — — — .

Lund til Kielland.

(Kbhvn.) 28 Juli 1818.

— — Tal endelig ikke om til Nogen, at jeg er Compagni-chirurg, da det mulig kunde skade mig, om Nogen fik det at vide, da jeg har fast i Sinde at tage op, saa snart det maatte blive mig muligt, hvilket rigtignok endnu er mig en Gaade. Da Du kjender til Personerne, kunde det maaskee interessere Dig at vide, at en Broder til Fru Hansteen (Peder Borch, Procurator i Vestindien) og Procurator Henr. Holtermann, Søn af Doctoren i Nestved, har duelleret paa Tortola, en lille Ø ved St. Croix i Vestindien, og Holtermann faldt ved andet Skud. Noget efter denne sørgelige og ulykkelige Affære skjød Holtermanns Secundant sig; han var Plantage-Eier paa St. Croix og en velholden Mand. Holtermann skal længe have drillet og chicaneret Peder B. — — Jeg talte for nogle Dage siden med Student Dreier, en Nordmand, som studere Medicin og er Candidat paa Alm. Hospital, og han gjorde mig rent forknyt ved sin Fortælling om, hvor vanskeligt det skal være at faa examen medicum ved Universitetet i Christiania, hvilket han havde hørt af en Student Storm, som har været hernede og nu tager op med Trepka. Giv mig endelig om denne vigtige Ting saa nøie Underretning, som Du kan. — — Alle de Selvmord her har Du maaskee hørt Tale om; hvert Øieblik hører man et nyt. For et Par Dage siden har to Grosserere druknet sig, og en anden, jeg tror en Slags Vertshusmand, stampede først Tarmene ud paa sin frugt-sommelige Hustru (man siger af Jalousi) og sprang derefter i Peblingesøen, Flere har i den senere Tid taget Gift ind, Nogle have hængt sig, hvoriblandt en aldrende Jøde (ogsaa af Jalousi),

En sprang for noget siden ned fra Rundetaarn, men de fleste drukne sig. Om de to Forlovede, som skjød sig i Frederiksberg Have, har Du maaskee hørt. De have længe tjent til Gjenstand for Conversationen. En Vise om dem følger indsluttet.

Studenterne tilbyde sig nu at informere for en Mark Timen efter Avertissement i Aviserne. En Student Fritzner tager op til Statsraad Hegermann tæt ved Christiansand som Informator, altsaa en Nordmand mindre henede. Hvert Øieblik taler man om Spektakler og Oprør i Norge, thi denne Materie er just Mad for Mons. Hvorledes er Stemningen mod Danske og hvorledes mod Svenske i de Cirkler, Du er i? Mod Norske er Stemningen her lidt bedre, end den engang var, saavidt jeg har erfaret. Istedetfor man før udskjeldte dem for utroe og utaknemmeelige Skurke og Kjeltringer og nederdrægtige Landsforrædere, har man nu stemt Tonen til Medlidenhed. Man ynker nu de Stakler, fordi de ikke længere har den Lykke at staa [under] danske Formynderskab, beklager deres Nød og Elendighed, som da skildres med de skrækkeligste Farver, beklager deres Contribution til Banken, deres uhyre Skattepaalæg (som om det ikke havde Danmark eller Forbindelsen med dette Land at takke for alt næsten), deres forvirrede Pengevæsen og deraf flydende Falliter i Norge, og nu kommer i Forbigaaende en heel forfærdelig Mængde lumske, bitre Fortællinger, krydrede med alskens Salt og Allehaande om de Norskes, især de Handlendes Upaalidelighed, Uefterrettelighed og skammelige Uredelighed, NB. efter Adskillelsen fra Danmark, hvorved saa utallige Familier og redelige Handelshuse ere blevne ulykkelige, ret ligesom det var en ganske anden Slægt, en ganske anden Nation, end den som for kort Tid siden var forenet med Danmark, og som man dengang ikke noksom kunde agte og ære. Forleden Dag gik her 4 eller 5 jødiske Handelshuse Fallit, og Falliter er her intet mindre, end sjeldne, altsaa spilles der Fallit flere Steder end i Norge. Med smertelig Længsel venter jeg paa Storthingets Beslutning angaaende Kongens Proposition om Indskrænkning i Trykke- eller Skrivefriheden. Jeg skulde vel aldrig tro, at de ere saa gale og forblindede at give Samtykke hertil. — —

Kongen er nu efter sin Reise til Holsten for at eftersee og mønstre det Militære i Provindserne kommen tilbage i Løverdags hertil. Man venter med brændende Længsel paa Kongens Resolution paa, om Embedsmænd skal kun have i rede Sølv, hvad de før havde i Sølv Værdi, hvorved de næsten mistede det Halve af deres Indkomster, som ere ringe nok i Forvejen, eller de faar det Tillæg af $\frac{3}{8}$, som de nu saa længe har været snydt for. Det er ellers ikke smukt at give Folk Sølvværdi, naar de ikke kan være tjent dermed og, naar nu igjen Omstændighederne forandrede sig til det modsatte, give Folk Sølv paa en Tid, da Sølvværdien er næsten dobbelt saa fordelagtig. —

Læseselskabet Clio har nu faaet en udvidet Tendents. Der skal en eller flere Gange om Ugen være literær Underholdning, det vil sige, holdes Forelæsninger, Declamationsøvelser, Recenseroøvelser o. s. v. Der arbeides i denne Tid paa nye Love, og naar de komme istand, skal jeg sende Dig et Exemplar, da Du dog en kort Tid har været Medlem af samme.

Jeg har haft en Affære i Selskabet, hvorved jeg ikke blev beskyldt for mindre end crimen læsæ majestatis¹⁾, dog derom mere en anden Gang, da Tiden nu er mig knap. — Gid jeg kunde følge med Brevet, hvor vilde jeg da være glad.

Din hengivne Kildal Lund.

Nielsen til Kielland.

17 October 1819.

II.

— — — Om de Uroligheder, her har været i Byen og i Landet mod Jøderne, har I formodentlig hørt mange og overdrevne Rygter. Bestandig har der været en Animositet mod Jøderne, den Formening, at de ere Skyld i det slette Pengevæsen, er ganske almindelig udbredt. Vore Penge vare for nogen Tid siden meget gode, Coursen var næsten al pari, men nu er den stegen til 268, hvilket volder en slem Forandring, herved vaktet formodentlig det gamle Had mod Jøderne, og da nu en

¹⁾ Brevskriveren omtales i Dansk Hist. Tidsskr. 6 R. V. 592 (ved Siden af Blok Tøxen) som indviklet i Dampes Stemplinger og i Personalh. Tidsskr. 4 R. I. 260 omtales, at han kom under Forhør. Dette var dog senere; hvad der i nærværende Brev sigtes til, kjender jeg ikke.

Jøde, som skal være en meget skikkelig Mand, Raphael, havde indrettet en ledig, overmaade brillant og smagfuld Boutik paa Østergade, saa stak denne tilsyneladende Pral og Pragtsyge Pøbelen saa meget i Øinene, at den Onsdag 1 Sept. forsamlet tvang ham til at slukke sine Lysekroner. (Jeg har bestandig glædet mig ved at see denne deilige Boutik, Bronce Speile, Statuer, Silke Forhæng overalt). Han lod hente Vagt, og hans Lys bleve igjen tændte. Nu kom Løverdag Aften, hele Kongens Nytorv, Østergade, Amagertorv, Vimmelskaffet, var saa opfyldt med Folk, at man knap kunde trænge sig frem. Hvad jeg her skriver, er fuldkommen sandt. Jeg havde aldrig tænkt, at saamange Mennesker kunde samles i Kjøbenhavn. Nu blev der slaaet Ruder ind hos Raphael, hos Jacobsen og et Par til. Politimesteren kom op ad Gaden med alle sine Betjentere og gjorde lidt Plads, men Folk samledes strax igjen bag efter ham og huiede. Tilsidst kom Husarerne og skilte Folk ad. Søndag Aften var der endda flere Folk paa Gaden, da Alle vilde see, hvorledes det gik til. Ruder bleve strax udslagne paa Østergade hos de fleste Jøder der; men nu blev Gaden spærret af Soldater, Ingen maatte passere den. Plebs drog derpaa andre Steder hen og anrettede skrækkelige Ødelæggelser; hos Trier ved Holmens Canal sloge de 67 Ruder ind, og forresten sloge de ind ved gl. Strand, Knabrostræde, Hyskenstræde, Frederiksberggade, Nørregade, Skoubogade, Ulfeldts Plads, Kjøbmagergade, Kronprindsensgade, Pilestræde, Slippen, Grønnegade etc. etc. Strax kom Garden til Hest samt Husarerne foruden en Mængde Infanteri til at patrøillere, men der blev dog slaaet Vinduer itu. Ja, det som er det skammeligste: nogle af den nederdrægtige Pøbel skal endog spotvis have raabt efter vor gode Konge: Jødekonge! Hvor var du 1807, leve Kong Christian d. 8de. Det er dog uhyre, hvor vidt Skamløsheden kunde gaa. Maaskee er det mere letsindigt, end onskabsfuldt, men det er dog skrækkeligt. Om Mandagen udkom der adskillige Politi-Anordninger, bl. a. Løfte paa 4000 til den, der kunde opdage noget om Ophavsmændene til Opløbene eller de skammelige Proclamationer, som bleve udspredte, samt et aabent Brev fra Kongen, hvori al Sammen-

stimlen forbødes, da de uskyldige Tilskuere lige saa let kunde falde, som de skyldige, og Enhver maatte da ligge paa sine Gjæringer. Om Søndagaften havde endel Studenter stillet sig udenfor Regentsen paa Hjørnet af Kjøbmagergade for at høre, hvad der passerede, og da der i Kannikestræde ingen Jøder boede og dér altsaa var ganske roligt, mente de at kunne staa der uantastede, hvilket dog ei var Tilfældet. En Lieutenant Billemann, som kom forbi med Vagtafløsning, bød dem at skilles ad. En Larpent, som ei ligger paa Regentsen, svarer, at de vare fra Regentsen og havde Lov til at staa der, men Lieutenanten commanderer: Fald an, og Soldaterne forfulgte de Flygtende, som løb ind i Gaarden. For at Sligt ikke skulde finde Sted en Mandag-Aften, besluttede vi alle at holde os inde i Gaarden. Vi fik tillige ved en Parolbefaling Ordre, til saa vel som alle de øvrige, at holde færdige, saa snart Generalmarchen blev slagen. Sagen blev nu alvorlig, thi det var ingen blot Jødeforfølgelse, men der udstødtes endog haanende Ord mod vor gode Konge; satiriske Tegninger, hvor Jøder kronede Kongen, laante ham Penge, hvor Kongen sad i Jødernes Lomme og andre nederdrægtige, dumme Vittigheder fandtes opslagne. Selv paa Kongens Placater skrev de over Titelen: „formedelst Jødernes Naade Konge i Jerusalem.“ Slige Fornærmelser mod Kongens Person opbragte naturligvis alle Retsindige, skjønt adskillige just ei vare imod, hvad der skede mod Jøderne. Om Mandagen vare vi alle beskjæftigede med at sætte vore Geværer i Stand. Om Aftenen holdt alle sig inde i Gaarden. Nogle stode i Porten for at høre efter, naar Allarm blev slagen. Imidlertid kommer en Lieutenant Arenfeldt af Kongens Regiment forbi med en Patrouille og, da han, som det lader, just med Vilje søgte at vælte sig ind paa Studenterne, greb han strax Leiligheden, gik ind i Porten og vilde, at den skulde lukkes. Dette vilde Studenterne ikke. Han gik derpaa hen og spurgte efter Portnerkonen, som han, da hun svarer ei at kunne lukke Porten efter andres end Nyerups Ordre¹⁾, stødte for Brystet med sit Sabelfæste, og sagde, han

---

¹⁾ R. Nyerup var som bekjendt Provst paa Regentsen i en lang Aarrække.

wilde selv lukke Porten. Men hun fortalte, at hun stod ligesaavel paa sin Post som han og lukkede selv. Imidlertid vare alle stimlede hen i Porten, Lieutenanten kom strax tilbage, lod Døren paa Porten aabne og lod Soldaterne falde an, hvilket de og gjorde. Portnerkonen fik Kolbestød, de to Studenter Fasting og Haugaard, som stode nærmest, bleve omringede hver af 3 Soldater, som med opløftede Kolber raabte: Lader os slaa de Hunde ihjel. Arenfeldt saa det og frelste dem med Nød og neppe ved at styre Soldaterne. Andre forfulgte Studenterne, der paa Flugten gled ud af Tøflerne og løbe med Piberne i Munden, uberedte paa sligt. Deichmann blev truffet af en Bajonet paa Skulderen, som blev bleseret. Dette var dog altfor galt at blive stukket ihjel, man ventede desuden Skud hvert Øieblik, Taalmodigheden maatte dog faa en Ende. Winther raabte derfor med sin Stentorstemme: „Henter Geværerne! Vi skulle nok drive dem ud.“ Saasnart de tapre Herrer hørte om Modstand, toge de Flugt i største Hast. Nu kan Du tro, der blev en Gjæring i Gemytterne. Lykkeligvis gjorde Hidsigheden, at intet ubesindigt Forslag blev antaget, fordi Enhver vilde have sit drevet igjennem. Der blev blandt mange andre gjort det Forslag at sende Bud til Holmens faste Stok om Hjelp, men Tanken om den Forvirring, der under de nærværende Uroligheder derved vilde opstaa, fik Overmagten. Et fornuftigt Raad blev fulgt. En Deputation blev sendt til Politimesteren, og en anden til vor Chef General Lorenzen. Politimesteren tog meget artig imod denne, lovede den al Satisfaction og sagde, hvorledes de skulde forholde sig, nemlig opsætte en godt stilet Klage, som enten et Par af dem selv skulde underskrive, eller de skulde faa Nyerup til at klage. Han var ogsaa personlig fornærmet. Under Spektaklet gik han ud fra sin Dør paa Gaden og sagde, at han var Provst paa Regentsen. „Det er godt for Dem.“ „Jeg skal nok stille Studenterne tilfreds, naar De holder Styr paa Deres Folk, hvad er Deres Navn?“ „Det kommer ikke Dem ved,“ var Arenfeldts Svar, „forresten staar jeg ved Hans Maj. Kongens Regiment.“ Marsch! og derpaa drog han afsted med sine Folk. Hvad den anden Deputation angaar, da spurgte Lorenzen strax, om Nogle havde været i Uniform, og da dette

blev besvaret med Nei, beklagede han meget ei at kunne tage sig af vor Sag, saa meget som ellers, men henviste dem til Commandanten, Grev Schulenburg, der lovede dem Satisfaktion. Næste Morgen lod han ved et Brev de samme kalde til sig, som havde været hos ham. I Førstningen vilde han skræmme dem lidt, men da dette ei gik an, tilbød han dem at mægle Forlig: „Dersom De har noget forresten mod Lieutenant Arenfeldt, kunde De afgjøre det personligt med ham,“ hvortil ogsaa Arenfeldt, som var bleven kaldet ind, viste sig villig. (Han skal hugge og fægte fortræffeligt). Siden blev han mere artig, ja han fortalte endog, hvem og hvor mange, der vare arresterede, at man slet ikke kunde passe paa dem, der sloge Ruder ind, thi dette gjorde de selv, medens Husarerne rede forbi dem. De lagde nemlig en Sten i den flade Venstre og slaa med Høire til denne, saa at Stenen flyver op mod Ruderne. Derpaa lod han dem gaa bort, efter at have bedet dem om at komme igjen næste Dag. Imidlertid var Klagen forfattet, den blev oplæst, bifaldet og bragt til Nyerup, der skrev sit eget Navn under som Klager, og derpaa indleveret til Politimesteren. Spektaklerne i Byen vedbleve imidlertid. Ophavsmændene vilde endog have os med. De kastede Placater ind ad Porten, hvilke strax bragtes Politimesteren. Ja, der kom endog en Person ind en Aften, som ved Fortælling om, at en Student blev arresteret, vilde, vi skulde deltage, men da han mærkede, at han ei var velkommen, pakkede han sig i største Hast. Han er dog senere bleven opdaget. Jøden Erfeldt, der skal være det største Skarn, der er til, og hvis Huus Søndag Aften havde faaet en dygtig Tøraf, vilde om Mandagen ud paa Hospitalet, skjönt han just ei feilede meget. Men paa Kongens Nytorv blev han nødt til at flygte hen til Hovedvagten. Han tog nu en Vogn, som skulde kjøre ham i Galop, men Pøbelen hentede ham ind, en Karl steg op paa Vognen og slog med knyttet Næve helt igjennem Læderet, som tillukkede den, ind i hans Ansigt. Erfeldt skal derpaa have holdt en Pistol frem, hvorover alle bleve end mere forbitrede, og ligesom han kom til Porten ved Hospitalet, reve de ham ud af Vognen og pryglede ham lidt. To Tænder mistede han. De tililende Portører

og Opvartere frelste ham. „Lad os blot faa ham ud lidt, De skal strax faa ham igjen,“ blev der raabt. Adskillige andre Jøder bleve mishandlede paa Gaderne. Om Aftenen kom der en Efterretning fra Kongen gjennem Kaas til Nyerup, at han skulde meddele os Hans allerhøieste Tilfredshed med vor Opførsel i enhver Henseende, og som et Bevis herpaa tillod han os selv at vælge, hvilken Post vi vilde forsvare i denne urolige Tid. Næste Dag var Olrik og Vallentin igjen hos Schulenburg. Han var vred over, at der var leveret en Klage ind, som han vilde, de skulde tage tilbage, men vilde igjen dysse Sagen ned efter Kongens Ønske. Men vore svarede, at ei vi, men Provsten havde klaget; Forlig kunde de ei slutte paa deres Collegers Vegne. Commandanten lovede endog at sætte Arenfeldt 48 Timer i Arrest, dersom de vilde indgaa Forlig, og for Resten kunde de jo faa passelig Satisfaction. Imidlertid havde Rector magnificus sendt Bud til Nyerup, at han skulde stevne Sagen ind for Consistorium, da det var en Sag, som angik ei blot Regentsen, men hele Universitetet. Af Frygt for, at hine to Emissærer skulde slutte Forlig, som man nu ei kunde tænke paa, sendtes Winther ud til dem og sagde dem det. Schulenburg var meget artig imod dem, især, da de havde fortalt Kongens Udsagn til os. Han var endog saa overvættes artig at spørge, om de havde Lyst til at gaa ned paa Parolen, en Ære, som vel neppe nogen Student før har nydt. Urolighederne vedvarede. Strengere Befalinger kom ud. Alle Døre og Porte skulde være lukkede om Aftenen Kl. 8. Ingen i kort Trøie maatte gaa paa Gaden, ja næsten alle bleve tagen. Om Fredag Eftermiddag Kl. 5 drog en Piquet Studenter af 1 Capitain, 3 Lieutenanter, 6 Underofficerer og 100 Menige ud paa Amalienborg. Da Kongen ankom der, red han hen til dem, hilsede og sagde: „Det er mig overmaade kjært, at Corpset har vist sig saa hengivent. Jeg skal aldrig glemme det, nei i Sandhed ikke.“ I Søcadetacademiet var der indrettet Borde og Bænke til Brug for Piquetet. Søcadetterne viste sig meget artige imod Corpset, inviterede Medlemmerne op paa deres Værelser, hvor de tracterede med Theevand, Smørrebrød og siden med Madeira. Denne Nat forefaldt ei den mindste

Urolighed, saa at Æren for Standsningen af disse Optøier hører Studenterne til. Maaskee havde Studenterne ventet at faa Sø-mændene i Ledtog med sig, og da de nu saa deres Forhaabninger ganske tilintetgjorte, have de maaskee anseet det for raadeligst at lade sligt fare. Kongen lod samme Aften en Adjutant siges os, at en Commission over Arenfeldt var nedsat, som bestod af Oberst Holstein, Auditeur Stendrup og Etatsraad Lassen i Cancelliet. Som sagt, efter denne Tid holdt Urolighederne op. Enkelt Placater fandtes vel, men mere for Resten Intet, skjønt Frygten vedvarede. Landsener-Regimentet blev indkaldt. Vore Vagter formidskedes indtil 32 Mand og holdt derpaa op. Nu patruillerede vexelvis Husarer og Landsenerer, kun om Natten og med faa Folk.

— — Du hilses af alle Herlovianere. Justitsraad Brorson har været længe og farlig syg; man har endog to Gange udgivet ham for død, og der sagdes, at Rahbek og Professor Bloch i Roskilde gjorde sig Umage for at erholde det Embede. men Melchior faar det dog nok efter Brorsons Død, denne er maaskee langt borte, thi han har begyndt at læse igjen. — —

Din hengivne trofaste Ven

K. C. Nielsen.

Nielsen til Kielland.

Regentsen 18 Juni 1820.

— — — Den 5 Juni havde vi her paa Gaarden en Studentefest. Ved en Subscriptions-Liste var vi samlede omtrent 200 Stykker. Gaarden var illumineret, udadtil behængt med couleuerte Lamper og Træerne ligeledes. Et helt Oxehoved Vin var anskaffet og aftappet, Koldt Kjøkken blev fremsat paa Bordene, som vare satte ned i Gaarden, og den ganske Forsamling skikkede sig til Sæde. Derpaa blev en Sang, forfattet af Chr. Winther¹⁾ og sat i Musik af A. E. Krøyer, begge Regentsianere, afsunget med Accompagnement af Instrumenter af en god Solosanger Abrahams og Chorene istemte af Alle. Kongehusets Skaal blev denne endt med. Derpaa blev under tiltagende Munterhed flere

¹⁾ Den bekjendte Sang: „Her under Nathimlens rolige Skygger“ osv.

Skaaler drukken. Imidlertid havde Professor Jens Møller været oppe hos Nyerup, som er Provst her paa Gaarden, og villet irettesætte ham, fordi han havde tilladt dette Gilde, men, da han ei var hjemme, udøste han tildels sin Harme over Nyerups Døtre og efterlod et uartigt Brev til N., som befalede, at Forsamlingen skulde skilles Kl. 11 eller i det høieste Kl. 12. Dette opbragte Gemytterne, især da J. Møller ikke er afholdt, og de ytrede først deres Mishag ved at drikke P. E. Müllers og ikke Jens's Skaal men endelig raabte L. Fasting: „Pereat!“ Nogle gjentog Udraabet, de fleste taug, men Nogle vilde staa ud paa Auctor. Dog blev det snart roligt igjen, skjønt Stemningen vedblev at være forstemt. Kl. 12 gik de fremmede, Gaardens Folk vedblev noget længere. Omtrent 8 Dage efter, da J. Møller havde faaet Underretning derom, kaldte han først Winther til sig og siden andre af Formændene, en Mediciner Krøyer, Broder til Componisten. Denne K. behandlede Jens Møller høist uforskammet, sagde ham ligefrem, at han havde været med at raabe Pereat, og at Alles Stemning var imod ham. Jens, der ellers har et dygtigt Snakketøi og som først havde truet med Relegation for Fasting, blev ganske taus, men befalede dog Krøyer strax at flytte fra Regentsen og forløb sig saaledes igjen, da dette jo ei staaer i hans Magt alene. De fleste Folk glædede sig herover, da J. Møller beskyldes for at være meget arrogant og at ville gjøre sig vigtig. Imidlertid gik en Deputation til P. Erasmus, en Forsamling af det theologiske Facultet holdtes hos Nyerup. Her mødte Krøyer, og hele Sagen faldt ganske hen. Jens Møller & Krøyer gjorde hinanden Afbigt, J. M., fordi han havde sagt til Winther om Krøyer, at han var et farligt Menneske og en Slaesbroder, og Krøyer, fordi han havde raabt Pereat.

Nielsen til Kielland.

Regentsen 3 Gang Nr. 10 29 Nov. 1820.

Kjæreste Kielland!

— — — Hvad nu os angaar, leve vi saa taalelig, høre bestandig Klager over de besværlige Tider især for Landmændene, der rigtignok klage med Rette, da de skjønt Specier staaer i 15 $\frac{1}{2}$,

maa sælge deres Havre for 9 $\frac{1}{2}$ Tønden og dog betale Skatter som før. Dr. Dampe, som Du vel erindrer som første Redacteur af Slagelse Avis, som her i Jøde-Feiden, efter hvad der siges paa en Maade prædikede Oprør, saa at Consistorium forbød ham Prædiketolen, — siden vilde for Damer og Andre holde Forelæsninger over den Augsburgske Confession, den han nok for det meste vilde forkorte, men heri af Politiet forhindredes, har nu for ganske kort siden villet oprette et Selskab, hvis Formaal skulde være at forandre Regjeringsformen. Dog da han første Gang vilde samle Medlemmerne, blev han af Politiet sat fast. Hans ulykkelige huslige Omstændigheder (han er skilt fra sin Kone, med hvem efter Sigende hans Fader skal have havt ulovlig Omgang, og er meget fattig) kan maaskee have bidraget sit til at forrykke hans Ideer.

Vor Studenterforening er nu under allehaande Modstand kommen saa vidt, at den har faaet Værelser og kommer sammen. Medlemmernes Antal udgjør henimod 150. De søgte af Artighed Consistorii Samtykke, men da de i 3 Maaneder havde ventet herpaa, og havde faaet Politimesterens, gjorde de Alting i Stand, leiede Værelser til 500 Daler Sølv, (hvilke dog nu ere dem for smaa), gjorde Accord med Brorson om at være Vert der etc. Lovene komme med det første ud i Trykken. Professorerne ere for det meste stærkt derimod. Ved Communitetets Uddeling denne Gang have ingen Klubbister (som Hornemann kalder dem) faaet Stipendier, og de have gjort Forespørgsel hos Directionen²⁾, om de ikke maa bruge samme Fremgangsmaade for Eftertiden. Hornemann aabnede sine Forelæsninger her i dette Semester med en Tale i denne Anledning. Han var meget rørende, og jeg gik bort med Følelse af Kjærlighed for ham. Den ulykkelige phantastiske Schellingske Philosophi og Phantasiens store Herredømme over Fornuften var det, der ledede til saadanne Uskikke, der ogsaa havde forvirret Sand³⁾, saa at han begik Snigmord,

¹⁾ Den gamle Prof. theol. Claes Fries H.

²⁾ 2: Directionen for Univ. og de lærde Skoler.

³⁾ Den tyske Fanatiker Karl Ludwig Sand, som 23 Marts 1819 myrdede „den russiske Spion, Fædrelandsforræderen“ Kotzebue i Mannheim, en

som om det var hans Pligt. Alt Phantasteri skulde vi vogte os for. „Hvor er i Danmark en liberalere Mand, end den liberale Hornemann? Jeg har næsten været udskreget for altfor stor Liberalitet“; vi kunde altsaa ingenlunde tro, at det var af Il-liberalitet, at han raadede herfra. Forresten anførte han ingen Grunde mod Klubben, men bad blot, at vi af Kjærlighed for ham vilde bide 2 Aar, inden vi gik ind i Selskabet, thi til den Tid var han ei mere ved Universitetet og haabede nok, at Foreningen skulde gaa overstyr forinden.

Just i dette Øieblik hører jeg fortælle, at Directionen er enig med Consistoriet i, at Klubben skal ophæves. At just Fasting og Krøyer ere to af Seniorerne (de samme raabte Pereat for Jens Møller) er vist en Grund, der ei er af mindste Betydning for Professorerne til at sætte sig imod denne Forening. Frygte de for politiske eller andre skadelige Følger, saa kunne de jo selv som Medlemmer styre og lempe Sligt. Den usle Grund, at Professorer skulde tabe sin Agtelse ved at omgaaes med Studenter, hvilken man vil sige — om sandfærdigen veed jeg ei og tror det neppe — at Engelstoff skal have fremkommet med, kan vist ei bevæge en Forsamling af fornuftige Menneskehjerner at være imod dette Selskab. Hver Løverdags forelæses der en Afhandling, den første var en æsthesisk af Zahle, den anden en historisk Undersøgelse af Schow (Søn af Professoren) om Gregor VII, efter nogle hidtil ubekjendte Breve til Mathildis, som vise ham i et ganske andet Lys end almindeligt. Hver Onsdag er der Sang og Musik, der er gode Sangere f. Ex. Rosenkilde ved Theatret, Chr. Winther, H. E. Krøyer, der er Musicus *ex professo*, Jøden Abrahams etc. Kort maa ei spilles, Commercen varer ei længere end til Kl. 11. Vor Chr. Thaarup er Præsident. — — En skrækkelig Mængde Russer indfandt sig iaar, 141, hvoraf 3 gik *ad undas*, kun en, Madvig fra Frederiksborg Skole, blev indkaldt, en ung Bornholmer, som for 3 Aar siden kom herover, henvendte sig til Etatsraadinde Koefod, som

---

Begivenhed. der, som bekjendt, vakte uhyre Opsigt. En interessant Skildring af Sand, hans Daad og dens Følger findes i Gesch. des Jenaer Studentenleben von Richard und Robert Keil S. 435—475.

holdt ham i Skolen, hvor han i tre Aar expederede sig. Han skal være udrustet med en mageløs Hukommelse. For at rumme Mængden ere Høresalene udvidede. — — — Kaas har kun slet spillet óp med Skolen¹⁾ ved sit Byggeri, den staar paa meget svage Fødder, alle Lærere og Betjente have af sig selv modtaget Sedler i Stedet for Sølv. Kaas skal endog ville havt den nedlagt, men Brorson satte sig stærkt derimod.

Gravskrifter fra Kjøbenhavns nedlagte Kirkegaarde indenfor de gamle Volde.

Ved Poul Brødo Grandjean.

VII. Garnisons Kirkegaard.

1) Her under giemmes | det Forkrænkelige | af Georg Christopher v. Styrup²⁾. Ridder af Dannebrog og General. | Fød den 7de Septbr. 1678. Død den 15 Apr. | 1762³⁾. Og hans Daatter Generalinde Sophia v. Hauch. | Fød den 20 Januar 1731. | Død den 15 Febr. 1760⁴⁾. Blev Moder til 8de Børn | af hvilke her hviler en i sine uskyldige Aar bortdød Søn | Wilhelm Andreas Hauch.

2) Dem doppelten Andencken | eines rechtschaffenen Vaters | des Herrn General Major | Ludvig Heinrich v. Schimmelmänn⁵⁾, | geböhren 1743, gestorben 1793, und eines geliebten Kindes | Charlotte Henriette Erdmuthe Senft de Pilsah | geboren d. 5 Jul. 1801, gestorben d. 5 Jan.⁶⁾ 1802 gewidmet | von einer danckbaren Tochter | und zärtlichen Mutter | Carolina Senft de Pilsah geb. v. Schimmelmänn⁷⁾ | und | des Herrn Generals nachgelassene Wittwe Henriette de Schimmelmänn.

3) Generalmajor | Erik Onserud | C. D. — D. M. Født i Norge d. 24 Novbr. 1766. | Død d. 19 Januar 1849.

4) Eilert Peter Tscherning⁸⁾. Født den 2den Februari 1766. Inspecteur paa Frederiksværk | fra 1794 til 1830. | Død som Oberst af Armeen, | Ridder og | Dannebrogsmænd | den 26de Juli 1832.

5) Sara Sophie Tscherning, Datter af Oberst Eilert Tscherning og | Marie Lützou, | født den 10de November 1804, død den 29de August 1841.

¹⁾ Herlufsholm, hvor han var Patron. ²⁾ Jvfr. Personallhist. Saml. I, 309. ³⁾ „bisætt i det hvelvede Begr.“ (Kb.). ⁴⁾ Personallhist. Saml. I, 313. ⁵⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XV. ⁶⁾ Kb. har † 4 Jan. ⁷⁾ g. m. preussisk Minister. Baron S. de P. ⁸⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XVII.